

Schmidt bedoelt een bepaald effect in de financiering op te roepen, n.l. in staat stellen de afgezette quantiteiten te reproduceeren. Zulks is onder de vooropstelling van harmonieuze beweging van alles juist. Ter verkoopmarkt zou dan evenveel koopkracht meer geconcentreerd zijn dan op de koopmarkt van grondstoffen en de koopmarkt van steen, staal, hout en andere materialen noodig voor de duurzame productiemiddelen. Deze vooropstelling strijdt met de ervaring der werkelijkheid, alsook met statistieken van de prijsbeweging. De oorzaak van het niet harmonieus doorwerken ligt o.m. daarin, dat op de markten der goederen van hoogere orde de vraag komt uit de verschillende bedrijfstakken, en dus de vraagstijging bij deze goederen-geconcentreerd wordt; voorts ook daarin, dat de *producent* onder den druk der doorgaande kosten steeds een inelastische vraag naar grondstoffen heeft; *sommige* der finaalgoederen daarentegen een *elastische*, *andere* een *inelastische vraag* hebben. Bovendien waar product en grondstof beide inelastisch zijn de mate van inelasticiteit verschillen kan. Opmerkelijk is de simplificatie van harmonische marktbeveging daarom, wijl *Schmidt* naar een conjunctuur-verklaring stuurt en naar een middel om een gelijkloop van productie en consumptie te verkrijgen. Dien gelijkloop van productie en consumptie heeft hij in de praemisse van een harmonieuze beweging van alle markten ingevoerd.

Stel U voor de productieverdeeling met alle markten van oerproducten, half producten en de consumptie aan het eind als een massa in labiel evenwicht. Beweegt men die massa zoodanig, dat alle verhoudingen gelijkblijven, dan blijft het evenwicht bestaan, heeft men alleen maar niveau verandering. Dan neemt men in principe aan, dat één kracht overal gelijktijdig en gelijkmatig werkt. Deze achtergedachte moeten we dus in het oog blijven houden.

Schmidt blijft niet staan bij de gedachte, als we voor het product de vervangingswaarde terugkrijgen, kunnen we elk der productiemiddelen vervangen en dus voor elk dier al naar gelang van de eigen termijnen van verwerving een kringloop verkrijgen. Hij zou dan op de moeilijkheid van het verschillend karakter van die kringlopen komen, mogelijk om die te ontgaan gaat hij de eensgevatte gedachte van organische waarde overbrengen naar de balans en constateert dat daarop dus de concrete goederen tot vervangingswaarde gewaardeerd worden en dus veranderen overeenkomstig de verandering der *resp. prijzen*. Dat is waar. Maar *Schmidt* moet hier, in het systeem, waarheen we gaan, een *generale* veranderingsinvloed noemen. Eerst dan is de harmonie der prijzen voor de hand liggend, hij spreekt dus niet van prijzen maar van het prijsniveau. Merkmal der Realwert ist, dass die Verschiebungen der Preisniveaux folgen. En hij noemt dan in één adem: Anlagen, Materialien und Halbfabrikaten. De inflatie ervaringen stimuleeren natuurlijk over prijsniveaux te spreken, alle inflatiebeschouwingen gebruiken dien term.

De *realia* volgen dus het *prijsniveau* en het *eigen vermogen eveneens*. Daartegen de activa, die uit geldmiddelen en vorderingen bestaan, alsook de schulden volgen die verandering niet. Daarmede het onderscheid tusschen Realkapitaal en Leihkapitaal, zoo wel voor debet als credit waarvoor hij ook gebruikt goederensfeer en geldsfeer. Van *Overeem* gebruikt goederenkapitaal en geldkapitaal. Oorsprong der gedachte ligt hier in de inflatie-waarneming. De huidige betekenis wordt gezocht in de gelijkstelling van inflatiewaarde-schommeling en conjunctuurwaardebeweging met quantitatief verschil.

De relatieve Werterhaltung wordt verkregen doordien men zorgt, dat goederen en geldsfeer niet onderling verward worden, wat dus hetzelfde moet zijn als de vervangingswaardecalculatie.

De rekening met aanschaffingswaarde heeft tengevolge, dat het verschil tusschen aanschaffings- en vervangingswaarde wordt uitgekeerd als winst of geheel of gedeeltelijk aan den afnemer weggeschonken. Het gat, daarmede in de financiering

ontstaande, wordt gevuld met vreemd kapitaal. Daarmede echter is de positie verzwakt, want bij teruggang van het prijsniveau daalt de waarde van het goederen-kapitaal evenredig. Het eigen vermogen kan afnemen zonder eenig effect, maar het vreemde vermogen blijft invariabel, kan niet de vermogensvermindering mee opvangen en dus wordt het eigen vermogen dienovereenkomstig sterker gedrukt, wat een verlies geeft, dat door *niet uitkeeren* der winsten had kunnen worden vermeden. Dat is volkomen juist, aangenomen althans de vervangingswaarde kan inderdaad steeds als opbrengst ontvangen worden, wat we ontkenen en aangenomen de prijsteruggang is evenredig aan den teruggang van het prijsniveau.

Natuurlijk heeft *Schmidt* in de inflatie waargenomen, dat ondernemers, die dat toegepast hebben, goed door de inflatie zijn heengerold. Eene toepassing op alle bedrijfs- en privaat-huishoudingen van zoodanigen regel is echter onmogelijk. Bovendien ligt aan de gedachte ten grondslag de vooropstelling, dat elk quantum productiemiddel direct kan worden vervangen. Zoodra het geld ontvangen is, zoodra wordt het weer in goederen omgezet. Immers al zou de calculatie naar Tagesbeschaffungswert geschieden en de opbrengst daaraan gelijk zijn, dan moet toch ook nog dienzelfden dag die opbrengst in goederen worden omgezet, anders komt het niet uit de geldsfeer. Bij grondstoffen en andere snelomlopende productiemiddelen is daarin al een bezwaar omdat er inkooptermijnen zijn. Hoe denkt men zich dat met *duurzame productiemiddelen*? *Schmidt* spreekt van *herinvesteering in duurzame productiemiddelen*, maar vergeet daarbij, dat een zoodanige expansie inhoudt, dat men tijdelijk beschikbare middelen gaat aanwenden in duurzame belegging en dat zoodanige aanwending van schijninkomen een vergroot productieapparaat schept, waaraan geen behoefte is door verhoogde vraag naar goederen, die het maakt. Bovendien, daar in tijden van groot schijninkomen, volle bezetting, opgaande conjunctuur, de nogal opgeschroefde vraag naar productiemiddelen kunstmatig en irrationeel verhoogd en dus een conjunctuuraggraverende is. *Overeem* spreekt van *belegging in waarden, die de schommeling van het prijsniveau volgen, of aflossing van bestaande schuld*. Het laatste vereischt, dat men schuld heeft en aflossen kan, gezien de contractbepalingen; het eerste is in wezen hetzelfde als *Schmidt* bedoelt, maar met overdracht naar een ander bedrijf. Belegging in waardestabiele valuta zou volkomen helpen, maar dat is niet anders dan wegwerpen van een onbruikbaar geworden waardemeter en nemen van een betere. Opgemerkt zij dat een volkomen rationeele oplossing van de calculatiemiddelen bij waarde-onvastgeld, zoowel voor boekhouding en balanscalculatie als voor prijsstelling is die, waarbij zooals in Duitschland alle marken-transacties, onmiddellijk werden ingedekt of afgedekt in Dollars op termijn. Heel begrijpelijk is, dat de Deutsche fiscus dat niet accepteerde en men naar andere redeneering omzag. Maar dat is fiscaal-advocatuur geweest en geen bedrijfseconomie.

(Wordt vervolgd)

ABR. MEY

EEN DROEVE ERVARING

In het Octobernummer van dit blad geeft de Heer *B. Maten* een uittreksel uit het „Verslag der commissie van onderzoek in zake het notariaat. (ingesteld bij besluit van den Minister van Justitie van 31 December 1927)“.

Het wil mij voorkomen, dat zoowel het verslag der Commissie, als het inmiddels bij Koninklijke Boodschap van 3 Juli 1930 aangeboden wetsontwerp in accountantskringen ten volle de aandacht verdient, terwijl eveneens het Voorloopig Verslag (van 13 November 1930) niet onopgemerkt mag worden voorbijgegaan.

Bij de kennisneming van die stukken zal het hun, die zich — evenals ik — nog niet lang geleden hebben geschaard onder de geleerden der accountants, vermoedelijk gaan als mij. Bij het

voleindigen van hun studie (althans voor zoover noodig was om aan de exameneischen te voldoen), hebben zij ongetwijfeld in de hoop geleefd, indien zich nog geen overtuiging gevestigd had, dat zij waren opgeleid voor een beroep — al is het dan ook een z.g. vrij beroep — dat onmogelijk op de juiste wijze kan worden uitgeoefend, zonder ernstige voorbereiding en bijzondere scholing.

IJdele hoop, misplaatste overtuiging. Evenbedoelde Commissie, weet U zóó drie, vier beroepen aan te wijzen, waarvoor de opleiding blijkbaar zóó algemeen en toch weer zóó bijzonder is, dat zij naast het eigenlijke beroep tevens geschikt maakt voor de uitoefening van het accountantsberoep. Luister slechts: „Voorgesteld wordt met het toezicht te belasten het College, dat „daarvoor in de eerste plaats in aanmerking komt, n.l. de „Kamer van Toezicht. Maar het is *niet doenlijk* van de leden der „Kamer te vergen, dat zij zelf regelmatig toezicht houden op de „boekhouding van *alle* notariskantoren. Aan de Kamer behoort „het *oppertoezicht* te worden gelaten, terwijl het *feitelijke toezicht*, voor zoover dit niet kan geschieden door de Kamer of „door hare leden, moet worden uitgeoefend door deskundigen. „Inspecteurs der Registratie, die voor deze taak wel eens zijn „genoemd, omdat zij toch reeds regelmatig de notariskantoren „bezoeken, kunnen bezwaarlijk met dit werk worden belast. „Reeds hierom niet, wijl aan velen hunner zijn opgedragen de „werkzaamheden, betrekking hebbende op de heffing der inkomsten- en vermogensbelasting De wetenschap, dat belastingambtenaren de boeken van den notaris controleeren, „zal allicht sommige cliënten weerhouden zich met hun financiële aangelegenheden tot den notaris te wenden en hun de „voorkeur doen geven aan een niet-ambtelijken raadsman. Om „deze reden kunnen rijksaccountants in belastingzaken voor dit „onderzoek ook niet in aanmerking komen.” (cursivering van den schrijver).

Ik wil aannemen, dat op enkele punten een minder gelukkige redactie is gekozen, maar toch blijkt naar mijn meening uit bovenstaande aanhaling een nagenoeg volkomen negatie van de zelfstandigheid van het accountantsberoep, dat niet maar even kan worden waargenomen door een willekeurig persoon, zij het ook behorende tot de wetenschappelijk onderlegden.

Een dergelijke opvatting van een commissie (alle leden hebben het verslag geteekend), gevormd uit personen, die in het dagelijksche leven vooraanstaande plaatsen innemen, stemt droevig. De Minister van Justitie wijst in zijn Memorie van Toelichting op de veelzijdige samenstelling der Commissie. Inderdaad; ik geloof zelfs, dat de accountants — anders dan bij de voorbereiding van de wet op het levensverzekeringsbedrijf — het volle pond hebben ontvangen. Dat desondanks blijk wordt gegeven van een opvatting als hiervoren bedoeld stemt nog droeviger.

Deelt de Minister van Justitie de opvatting der Commissie? Daaromtrent kan eenige twijfel bestaan. Wanneer men de Memorie van Toelichting aandachtig leest en vergelijkt met het verslag der Commissie, is de groote overeenstemming tusschen beide stukken opvallend (De Minister deelt trouwens mede: „Ook deze Memorie van Toelichting is gebaseerd op de beschouwingen der Commissie”). De punten, waarop afwijking bestaat, krijgen diensgevolge groter betekenis.

Nu is dat deel van de M. v. T., hetwelk correspondeert met den aangehaalden passus uit het verslag der Commissie, soberder, althans minder uitvoerig. De vraag rijst, of zulks is toe te schrijven aan eenig verschil van opvatting, dan wel aan den wensch om regelingen, die nog niet aan de orde zijn, voorloopig niet aan te snijden. Ik vrees, dat het laatste de oorzaak zal zijn; de Minister deelt althans mede ten aanzien van de vraag, wie met het „toezicht” belast moet worden: „Het ontwerp (art. 73a) laat de uitwerking hiervan over aan een algemeen maatregel van bestuur. Die materie zal dus nader onder de oogen zijn te zien.”

Intusschen meen ik in deze donkerte nog één lichtstraal te kunnen bespeuren.

Zooals reeds medegedeeld is den 13en November j.l. het Voorloopig Verslag vastgesteld. Daarin komt o.a. de volgende zinsnede voor: „Verscheidene leden erkenden het belang van de „verplichting tot het voeren van een behoorlijke boekhouding „voor al die gevallen, waarin notarissen door de onbekendheid „met den toestand van hun vermogen in déconfiture zouden „kunnen geraken. Zij zagen echter niet in, welken waarborg deze „boekhouding kan verschaffen in gevallen, waarin sprake is van „misbruik van vertrouwen, tenzij de Minister zich voorstelt, dat „de controle, bedoeld in het tweede lid van art. 73a, zoo intensief zal zijn, dat het gevaar voor misbruiken practisch zal zijn „verdwenen. *Daarvoor zal dan een scherpe accountantscontrole „noodig zijn*.” (cursivering van den schrijver).

Uit die laatste zinsnede blijkt duidelijk, dat in onze Volksvertegenwoordiging wordt ingezien, dat noch een jurist, noch een notaris, noch een inspecteur der registratie als zoodanig de bekwaamheid zouden bezitten voor het instellen van een boekhoudkundig onderzoek. Dat stemt althans hoopvol.

Bovenstaande beschouwing heeft mij het opschrift voor dit artikel in de pen gegeven. Ik heb mij afgevraagd, of ik onder denzelfden titel wel mocht rangschikken enkele andere opmerkingen, waartoe het verslag der Commissie mij aanleiding geeft. Na eenige aarzeling heb ik gemeend het opschrift te moeten handhaven, omdat de ervaring, die ik bij lezing van het verslag verder heb opgedaan evenzeer reden geeft tot sombere gedachten.

Daar is vooreerst de constructie, die de Commissie gekozen heeft, voor het toezicht, bedoeld in het voorgestelde art. 73a. In de beschouwingen, die de commissie aan dit onderdeel wijdt, worden „toezicht” en „onderzoek” als synoniemen gebruikt. Toch wil het mij voorkomen, dat tusschen beide uitdrukkingen een belangrijk verschil bestaat.

Van toezicht zal sprake kunnen zijn, indien daaraan een zekere heerschappij verbonden is over hen of over datgene, waarop het toezicht betrekking heeft. Hij, die toezicht uitoefent, zal zorg moeten dragen, dat voorschriften worden nageleefd of maatregelen getroffen, die op een bepaald moment noodig zullen blijken; hij zal dus o.a. met degenen, over wie het toezicht wordt gehouden, min of meer deel uitmaken van een geheel.

Onderzoek daarentegen onderstelt een zekere zelfstandigheid van hem, die daarvoor is aangewezen, of het onderzoek op zich heeft genomen; er is dan geen sprake van bewaking, waaraan (volgens Van Dale) wel bij toezicht moet worden gedacht.

In dezen gedachtengang is het onjuist, te spreken van toezicht van een accountant, tenzij hij deel zou uitmaken van het lichaam, dat voor het toezicht is aangewezen. Maar dan zou hij dus optreden als orgaan van het toezichthoudende lichaam.

Voor de constructie van het toezicht, en het daarvoor benoemde onderzoek, waarvan hier sprake is, zouden dan vier mogelijkheden denkbaar zijn n.l.:

a. het toezicht wordt opgedragen aan de Kamers van Toezicht; de notarissen worden verplicht, hun administratie geregeld te laten onderzoeken door een particulier accountant, die afschrift van zijn rapport moet zenden naar de Kamer van Toezicht en aan dat lichaam overigens de inlichtingen verstrekt, die noodig of wenschelijk zijn;

b. het toezicht wordt opgedragen aan de Kamers van Toezicht; aan die Colleges worden één of meer ambtenaren-accountant, benevens het noodige personeel toegevoegd, teneinde de administraties der notarissen geregeld te onderzoeken. Vanzelfsprekend worden de rapporten uitgebracht aan de Kamers van Toezicht;

c. het toezicht wordt opgedragen aan de Kamers van Toezicht; voor het instellen van de daarmee gepaard gaande onderzoekingen zullen één of meer leden accountant moeten

zijn, die in eenvoudige gevallen daadwerkelijk toezicht kunnen uitoefenen, terwijl in de meer ingewikkelde gevallen een beslissing zal moeten worden genomen door de geheele Kamer (door de Kamer wordt dan het noodige personeel aangesteld);

d. een combinatie van a. en c., in dier voege, dat als regel het onderzoek wordt opgedragen aan een particulier accountant. Aan de Kamer van Toezicht wordt een lid-accountant toegevoegd, die met het dagelijksch toezicht is belast en daarbij steunt op de rapporten der particuliere accountants. (Personeel zal dan niet of in geringe mate behoeven te worden aangesteld).

Tot deze onderscheiding, althans wat geval c. betreft, wordt men als het ware gedwongen door de redactie van het verslag der Commissie, mits verschil wordt gezien tusschen „toezicht” en „onderzoek”.

Op bldz. 6 (uitgave Algemeene Landsdrukkerij 1929) wordt althans medegedeeld: „..... en bovenal dat er geregeld *toezicht*” (cursiveering, ook verder, van den schrijver) „zij bij „alle notarissen, zoodat het feit, dat een *onderzoek* wordt ingesteld, elk onaangenaam karakter mist.

„Voorgesteld wordt met het *toezicht* te belasten het College, „dat daarvoor in de eerste plaats in aanmerking komt, n.l. de „Kamer van Toezicht”.

Tot zoover bestaat geen twijfel; het toezicht moet dus worden opgedragen aan het College, dat ook reeds voor ander toezicht is aangewezen, terwijl tevens van het onderzoek wordt gerept.

Nu echter (bldz. 7 bovenaan) ontstaat verwarring.

„Maar het is niet doenlijk van de leden der Kamer te vergen, „dat zij zelf regelmatig *toezicht* houden op de boekhouding van „alle notariskantoren. Aan de Kamer behoort het *oppertoezicht* „te worden gelaten, terwijl het *feitelijk toezicht*, voor zoover dit „niet kan geschieden door de Kamer of door hare leden, *moet „worden uitgeoefend door deskundigen.*”

Regelmatig „toezicht” op de boekhouding kan naar mijn meening slechts worden uitgeoefend door den notaris, die aan het toezicht van de Kamer is onderworpen; een deskundige kan naar die boekhouding een onderzoek instellen, doch als zoodanig mist hij de bevoegdheden, die aan toezicht verbonden zijn. (De Commissie zal met „deskundigen” toch wel accountant bedoelen? Indien de Commissie wil trachten ook in het maatschappelijk verkeer „accountant” te vervangen door „deskundige”, kan men voor vreemde consequenties komen te staan). De positie van den accountant wordt hier niet (en evenmin in het verdere betoog) in het juiste licht gesteld. Het dooreen gebruiken van de woorden toezicht en onderzoek heeft naar mijn meening de zaak nog meer vertroebeld.

Iets verder: „Om deze reden kunnen rijksaccountants in „belastingzaken voor dit *onderzoek* ook niet in aanmerking „komen.”

Hier lijkt de redactie mij een oogenblik zuiver, want hieruit zou kunnen blijken, dat de accountant het onderzoek instelt met het doel, de Kamer in staat te stellen, ook op dat punt ten volle toezicht te kunnen uitoefenen.

Dit juiste beginsel wordt echter teniet gedaan door hetgeen onmiddellijk volgt:

„De Commissie acht de beste oplossing, dat door den Minister „van Justitie deskundigen worden benoemd, die ieder in een „gedeelte van het land belast worden met het *toezicht*. Naar de „Commissie oordeelt, zal de aanstelling van enkele deskundigen „voldoende zijn”.

Wat is nu de bedoeling van de Commissie: welke figuur zweeft haar voor oogen? De laatstaangehaalde zin zou doen vermoeden, dat de Commissie het hiervoren onder d. geformuleerde stelsel op het oog heeft.

In ons land zijn immers, indien ik me niet vergis, ongeveer duizend notarissen gevestigd. Het lijkt mij niet mogelijk, dat de Commissie bedoeld zou hebben, dat die enkele deskundigen (zonder personeel?) moeten worden aangewezen voor de regelde onderzoeken, die bij alle notarissen moeten worden inge-

steld. Men zou dus mogen onderstellen, dat het in haar bedoeling ligt, dat bij de Kamers van Toezicht een soort supervisie berust (zij spreekt immers van oppertoezicht) over datgene, wat door particuliere deskundigen is verricht. Dat moge hen, die het juiste inzicht in het accountantswezen hebben, vreemd in de ooren klinken, het standpunt zou begrijpelijk zijn, nu dat accountantswezen nog niet behoorlijk geregeld is.

En toch blijkt bij verdere lezing, dat naar alle waarschijnlijkheid wel de meening heeft voorgezet, dat slechts enkele deskundigen de geheele taak voor hun rekening zullen nemen. Daar wordt immers medegedeeld: „Zouden voor het *toezicht* geen „vaste deskundigen worden aangewezen, dan zou door de Kamer „van Toezicht de hulp van particuliere deskundigen moeten „worden ingeroepen, wat op zichzelf minder gewenscht wordt „geacht en meer kosten zoude meebrengen.”

Dus blijkbaar toch het onder b. geformuleerde stelsel.

Ik beklag de „deskundigen”, die voor deze taak geroepen zullen worden. Welk een strijd zal door hen gestreden moeten worden, vooraleer zij dit wagentje in het goede spoor hebben. Immers, zoowel bij de Regeering als bij de notarissen (die met het oog op de kosten toch ook wel eenig belang hebben bij een juiste regeling) is nu de indruk gevestigd, dat het slechts om enkele „deskundigen” gaat, die bovendien goedkoop zijn dan een particulier accountant. De ambtenaren kunnen dankbaar zijn, dat zij nu eindelijk ook eens een pluim op den hoed krijgen, maar of de toekomstige ambtelijke deskundigen bij de Kamers van Toezicht eveneens dank aan de Commissie verschuldigd zijn, betwijfel ik zeer sterk.

Bovendien, welk bewijs heeft de Commissie voor haar stelling, dat het onderzoek van een particulier accountant meer kosten zoude meebrengen? Is wel ooit een eerlijke vergelijking gemaakt tusschen de kosten van een ambtelijk en een particulier accountantsonderzoek? Waarbij dus voldoende rekening is gehouden met de vaktechnische eischen? Voor zoover mij bekend, is zulks nimmer geschied, althans niet openbaar gemaakt, en, zoo zoover ik tot oordeelen bevoegd ben, is de stelling, zacht uitgedrukt, onvolledig.

Gelukkig neemt de Minister van Justitie die stelling niet over in de Memorie van Toelichting. Ik acht dat een gelukkig verschijnsel, omdat ik daarin een aanwijzing zie, dat de Minister die stelling niet voetstoots voor zijn rekening wenscht te nemen.

Evenmin heeft de Minister al een keuze gedaan tusschen particulier en ambtelijk accountant. Immers: „Die materie zal dus nader onder oogen zijn te zien”.

Intusschen moest de Commissie een keuze doen, wilde haar advies volledig zijn. En die keuze heeft men te respecteren, zoolang niet blijkt van ernstig misverstand. Ik laat in het midden, of het onjuiste inzicht in den huidige stand van het accountantsberoep, waarvan de Commissie blijk heeft gegeven, als ernstig misverstand mag worden aangemerkt. Maar het wordt wel heel moeilijk, een keuze te respecteren, indien geen enkel argument daarvoor wordt aangevoerd; „op zich zelf minder gewenscht” is een phrase, maar geen argument.

Het ligt niet in mijn bedoeling — het ligt oogenschijnlijk zelfs niet geheel op mijn weg — een lans te breken voor het onderzoek van particuliere accountants, maar toch meen ik wel te mogen vragen, welke bezwaren in deze verbonden zijn aan het van ouds beroemde „particulier initiatief”. Zijn er integendeel niet zeer vele voordeelen aan verbonden, past het niet geheel in het kader van het accountantsberoep, de notarissen te verplichten, hun administratie geregeld te laten onderzoeken door particuliere accountants, door de notarissen zelf aangewezen? Heeft de Commissie misschien de ervaring opgedaan, dat het onderzoek van een particulier accountant door het publiek lager wordt aangeslagen dan dat van een overheidsaccountant? Het zou alweer voor de ambtenaren een verheugend verschijnsel zijn, maar nu de Commissie dat niet als haar meening te kennen heeft gegeven, durf ik de ambtenaren niet in dat beloofde land binnen te voeren.

Of heeft misschien het gemis van een wettelijke regeling van het accountantswezen hier een belangrijke rol gespeeld?

Mocht dit laatste zoo zijn, dan vrees ik, dat de Commissie den Minister geen dienst heeft bewezen. Wordt immers het advies van de Commissie gevolgd, dan zal de Minister bij de aanstelling der functionarissen een keus moeten doen. Afgezien van de al of niet rechtmatige verontwaardiging, met allen aankleef daarvan, die daardoor bij de verschillende accountantsverenigingen zou kunnen worden opgewekt, neemt de Regeering een verantwoordelijkheid op zich, die geenszins noodzakelijk is. De Regeering zal dan immers verantwoordelijk zijn voor hetgeen door haar accountants al dan niet wordt gedaan; want zou het even niet goed loopen, dan zou het publiek zich waarschijnlijk niet onbetuigd laten. Het zal dan wel zaak zijn, dan de te benoemen functionarissen de hoogst mogelijke eischen te stellen.

Wordt daarentegen de keus overgelaten aan de notarissen, dan zou de taak van de overheid zich kunnen beperken tot het beoordeelen van rapporten of mededeelingen, die door de particuliere accountants worden uitgebracht of gedaan. Zou daaruit blijken, dat een accountant niet of niet geheel voor zijn taak berekend is, dan zou er naar mijn meening geen enkel bezwaar tegen zijn, dat de Regeering een wenk gaf, dat het haar wettig zou zijn, indien de betrokken notaris zich verzekerde van de hulp van een ander accountant; zoo lang een goede wettelijke regeling ontbreekt, b.v. in den geest van die voor advocaten of notarissen, lijkt mij dat zelfs de aangewezen taak voor de Overheid.

Het is wel jammer, dat de Minister het uitspreken van een meening voorloopig heeft omzeild met de mededeeling: „Het ontwerp (art. 73a) laat de uitwerking hiervan over aan een algemeen maatregel van bestuur”.

Wordt het ontwerp eenmaal wet, dan zullen we dus wel kunnen waarnemen, welk standpunt de Minister heeft ingenomen, maar ook dan zal het voor de accountants niet weggelegd zijn, te vernemen welke bezwaren tegen hun werkwijze bestaan; de vóórgeschiedenis van een algemeen maatregel van bestuur wordt immers niet gepubliceerd.

Tenzij de leden van de Staten-Generaal den Minister tot een verklaring weten te brengen; het zou zeker de moeite waard zijn, daartoe mede te werken.

J. ROBIN

EEN ECONOMISCHE DIENST BIJ HET STAATSBEDRIJF DER POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE

Gaarne voldoe ik, met machtiging van de bedrijfsleiding aan den wensch van de Redactie om een beschrijving te geven van de taak, die bij het Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie is opgedragen aan de Afdeling „Economische en Algemeene Zaken”, waarvan de leiding aan mij werd toevertrouwd.

De algemeene omschrijving der desbetreffende beschikking van den Directeur-Generaal spreekt van „alle zaken op het gebied van bedrijfs-economie, economische bedrijfstechniek en accountancy”.

De verrichting der Afdeling op het gebied der accountancy omvat de interne controle op de bedrijfsboekhouding met daaruit voortvloeiende medewerking in aangelegenheden met betrekking tot de organisatie van de boekhouding. De interne controle-instantie draagt tegenover de bedrijfsleiding de verantwoordelijkheid voor het juiste beeld der cijfers, die aan de leiding worden verstrekt.

De verrichtingen der Afdeling op het gebied der bedrijfs-economie betreffende niet alleen die onderdeelen der toegepaste bedrijfshuishoudkunde, die aansluiten bij de taak van den accountant, maar ook die, welke een bredere economische of tech-

nische ontwikkeling eischen. Tot de verrichtingen behooren de toegepaste conjunctuurstudie met de daaraan verbonden bepaling van normaal accres („trend”-) en de bepaling van den seizoenindex; de berekening van kostprijzen en standaardkosten voor de verschillende dienstverrichtingen aan het publiek en andere organen van den Staatsdienst; de bestudeering van tariefsvraagstukken en de verschaffing van gegevens voor de vaststelling der tarieven; de samenstelling van rapporten, analyses en becijferingen van baten en lasten der exploitatie, de rentabiliteit en de financiering van het bedrijf en zijne dienstonderdeelen resp. van kantoren en dienstkringen; het verrichten van studiën op het gebied der bedrijfsorganisatie, de behandeling van economisch-geografische vraagstukken, die zich in het bedrijf voordoen.

Omtrent de zaken van algemeen-administratieve aard aan de Afdeling opgedragen, moge opgemerkt worden, dat deze, hoewel van meer algemeen karakter, toch aan het arbeidsveld der Afdeling aansluiten; zoo behooren daartoe o.m. de samenstelling van het jaarverslag, de behandeling van aangelegenheden met betrekking tot de schatkist en nog enkele andere zaken, waarvan de vermelding hier van minder belang is.

De personeelsbezetting der afdeling, binnen de vereischte grenzen van een sober budget gehouden, beantwoordt niettemin aan het meerzijdig karakter van de taak der afdeling; als medewerkers werden mij, naast in den dienst ervaren ambtenaren en assistent-accountants met praktische ervaring, toegevoegd een econoom (doct.), een ingenieur en een jurist.

Een taak als de bovenomschrevene kan, ondanks toewijding der medewerkers, niet dan geleidelijk tot volle ontwikkeling gebracht worden; zij zal een aantal jaren vorderen; moeilijkheden zullen niet nalaten teleurstellingen mede te brengen.

Dit perspectief is trouwens verbonden aan elke taak van betekenis, die men aanvaardt.

Ik mag echter — gezien den steun en het vertrouwen der bedrijfsleiding en de medewerking der leidende hoofdamttenaren en de toewijding van de ambtenaren der afdeling — vertrouwen, dat de uitvoering zal leiden tot het gewenschte resultaat. Een resultaat, waarmede zeker ook het vakbelang van accountants en bedrijfseconomen gediend zal zijn, reden, waarom ik meen bij voorkomende gelegenheden op den vriendschappelijken steun van mijn collega's te mogen rekenen.

Ik mag daarom aan het slot van deze beschrijving wel concludeeren, dat het initiatief van de leiding van het Staatsbedrijf tot instelling eener economische afdeling, uit vakoogpunt, als een gebeurtenis van belang gezien moet worden.

ABR. MEY

EXAMEN-VRAAGSTUKKEN

Red.: Drs. ABR. MEY en Drs. J. PAARDEKOOPER

Opgave: Overgang groothandel in materialen in nieuwe N.V.
(Investigation)

Examen Rekeningwetenschap Ned. Handelshoogeschool
Rotterdam, November 1930; No. 3

Het gevolg van het feit, dat de oude N.V. in liquidatie trad, was dat men kon voorzien, dat slechts *likwidatie-waarden* aan de aandeelhouders ten goede zouden komen. Dus de opbrengst die derden zouden geven voor de activa, enz. min renteverlies, verlies op debiteuren e.d. en likwidatiekosten. Als opbrengst van naam en goodwill was niets te wachten.

De meerderheidsgroep maakt echter van hare machtspositie geen gebruik en de nieuwe N.V. zal betalen op basis van de